

Kdybyste se zeptali průměrně vzdělaného člověka, která část Bible popisuje první hřích, patrně by odpověděl, že se jedná o událost spojenou s Adamem a Evou.

Nepředpokládám, že by někomu přišlo na mysl vyprávění o synech Árona, kteří se jmenovali Nádab a Abihú, zachycené ve 3. knize Mojžíšově. Také ono se týká prvního hříchu, ovšem došlo k němu ve svatyni a bylo známé zejména v kněžských kruzích.

Provinění Adama a Evy sice vedlo k jejich vyhnání ze zahrady, ale prvnímu páru nebyl odepřen ani život, ani možnost mít děti. Ženě – Evě, bylo navíc zaslíbeno, že jeden z jejich synů bude mít podíl na definitivním přemožení zla.

Oproti tomu končí příběh Nádaba a Abihú pro oba hrdiny tragicky. Ihned po incidentu, kterého se dopustili, zemřeli. Ale ani v tomto případě nezavřel Bůh dveře své milosti docela a dal – nejen svědkům této události, ale také jejich potomkům – možnost očistit se, být omilostněnými.

Předpokládám, že nejste detailně seznámeni s údělem Áronových synů, proto si přečteme, co se o něm píše v Bibli, a vy se můžete dívat na plánec, který zachycuje místo, kde se vše odehrálo. V 10. kapitole 3. knihy Mojžíšovy čtete: *Áronovi synové Nádab a Abihú vzali každý svou kadidelnici, dali do ní oheň a na něj položili kadidlo. Přinesli před Hospodina cizí oheň, jaký jim nepřikázal. I vyšel oheň od Hospodina a pozřel je, takže zemřeli před Hospodinem. Mojžíš řekl Áronovi: „Toto mluvil Hospodin: Na těch, kteří jsou mi blízko, ukážu svou svatost, před veškerým lidem osvědčím svou slávu.“ Áron mlčel. Mojžíš tedy zavolal Míšaela a Elsáfana, syny Áronova strýce Uzíela, a poručil jim: „Přistupte a vynesete své bratry pryč od svatyně ven za tábor!“ Přistoupili tedy a vynesli je v jejich suknicích ven za tábor podle slova Mojžíšova.*

Ano, souhlasím s vámi, z tohoto příběhu běhá mráz po zádech. Navzdory stručnosti jsou v něm zachyceny nekompromisní důsledky, k nimž vede zlehčování Boží svatosti.

Vybral jsem tento příběh pro dnešní kázání, neboť se v něm objevují prvky, o kterých přemýšlíme – v souvislosti s blížícím se Velkým pátkem – velmi intenzivně.

Už v úvodu zaznělo, že tento příběh byl vyprávěn v kněžských kruzích. Na tom není nic divného. Ve farářských rodinách se vypráví historky z kostela, v rodinách lékařů příhody z nemocnice a mezi IT se mluví o tom, co se děje na síti nebo se serverem.

Ale zpět k příběhu o původu světa, který byl populární mezi kněžími. Také oni si nejprve četli zprávu o stvoření, které vyvrcholilo dnem svátečním. Kniha Genesis 2. kapitola: *Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.*

Tato informace byla pro kněze klíčová. V ní našli odpověď na otázku: Jaký je smysl stvoření a k jakému završení se ubírá? Odpověď zněla nějak takto: Celý vesmír, ale zvláště život na zemi, se podobá bohoslužbě, kde lidé vystupují jako celebrující kněží starající se o život, především lidský, ale také všechen ostatní, včetně péče o životní prostředí.

Centrem či středem veškerého kosmického dění byla bohoslužba, která probíhala ve stanu setkávání podle přesných Božích pokynů. Existovaly dvě věci, které mohly člověku bránit v účasti: 1. hřích a 2. kultická nečistota. Pod tímto slovem si můžete představit nemoc, nákazu, infekci či jiné překážky, spojené s hygienou.

Jak Bůh nakládá s hříchy lidí? Odpověď na tuto otázku našli Izraelci v příběhu o Abrahamovi, který Bohu důvěřoval do té míry, že se dokázal odpoutat od vazeb na své dítě a vložit osud svůj i svého syna Izáka do Božích rukou. Bůh toto gesto plné důvěry a oddanosti přijímá a připravuje pro oba hrdiny zápalnou oběť, která se měla stát základem smířčích rituálů za lidský hřích.

Motto, které by mohlo být umístěno jako vysvětlení celého tohoto dramatu, je obsaženo v Abrahamově odpovědi na Izákovu otázku: *Kde je beránek k zápalné oběti?* Nato Abraham řekl: „*Můj synu, **Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné.***“

Jak nakládat s nečistotou? Odpověď na tuto otázku našli Izraelci ve směrnicích pro vybavení kultu. Nikdy jste o nich neslyšeli? Není divu, nepatří k místům, která si v Bibli oblíbíme. Ale dnes se k nim vrátíme.

Poté, co izraelský lid opustil egyptské území a ocitl se na poušti, mu Bůh dal pokyny k životu (které známe jako Desatero) a také pokyny k bohoslužbě (které neznáme, protože je (mylně?) považujeme za překonané). Kdybyste se s nimi chtěli seznámit, najdete je ve stejné knize jako Desatero přikázání, ve 2. knize Mojžíšově, jen o několik kapitol později (od kapitoly 25.).

Izraelský lid, který se zbavil otrockého jha zakoušeného v Egyptě, nechtěl s bohoslužbou čekat až do té doby, než se zabydlí v Kanaánské zemi a vystaví tam chrám. Mojžíš dostal pokyny a improvizovaná bohoslužba mohla začít již na poušti. Byl k tomu vybudován příbytek, který byl nazván stanem setkávání. V něm se nacházela schrána s deskami desatera, oltář, svícny, vše jak přikázal Hospodin – viz obrázek.

Kněží, kteří měli sloužit ve stanu setkávání, byli uvedeni do svého úřadu obřadem trvajícím 7 dní (Leviticus 8, 33): *Osmého dne zavolal Mojžíš Árona, jeho syny a izraelské starší. Poté, co vykonali oběti, dali lidu požehnání. Vtom se ukázala všemu lidu Hospodinova sláva. Od Hospodina vyšel oheň a pozřel na oltáři zápalnou oběť i obětovaný tuk. Všechen lid to spatřil, zajásal a padli na tvář.*

A pak se to stalo. Na místě všeobecného nadšení, radosti a oslav došlo k incidentu, který po sobě zanechal pachut' smrti. Chrám byl znesvěcen a oba Áronovi synové byli mrtví. Zvrat připomínající příběh Adama a Evy v ráji, kde vše bylo dobré a lidské bytosti byly dokonce velmi dobré, a přesto se první manželský pár žádných romantických líbánek nedočkal.

Vraťme se nyní zpět do knihy Leviticus. Připomenu, co tam čteme: *Áronovi synové Nádab a Abihú vzali každý svou kadidelnici, dali do ní oheň a na něj položili kadidlo. Přinesli před Hospodina cizí oheň, jaký jim nepřikázal. I vyšel oheň od Hospodina a pozřel je, takže zemřeli před Hospodinem.*

K čemu došlo? Co bylo špatně? Výkladů a možných vysvětlení se nabízí hned několik. Nejprve si všimněme, že v kapitolách, které předchází popsanému případu, je neustále opakováno, že vše se děje – *jak přikázal Hospodin*. Ovšem jednání Nádaba a Abihú je popsáno slovy: *jednali, jak Hospodin nepřikázal*.

Ale cožpak mohla jediná neposlušnost způsobit tak přísný trest?

Zkusme si uvědomit, že je popisováno jednání kněží. Kněží měli být vzorem a příkladem pro ostatní. Dále: svévolného jednání se dopustili v bezprostřední Boží blízkosti. To nám může připomínat jednání Adama a Evy, kteří také těžili s obrovského privilegia: Boží bezprostřední blízkosti. Boží blízkost – pro uvědomělé je to požehnání, pro lehkovážné riziko. V souvislosti s Adamem a Evou lze zmínit další analogii. Na konci 9. kapitoly čteme, že *se všemu lidu ukázala Hospodinova sláva. Od Hospodina vyšel oheň a pozřel na oltáři zápalnou oběť i obětovaný tuk. Všechn lid to spatřil, zajásal a padli na tvář.* Všichni se sklonili před Božím majestátem s výjimkou Nádaba a Abíhú, o kterých je napsáno, že VZALI své kadidelnice. Sloveso vzali, je totožné se slovesem, které popisuje jednání Adama a Evy v souvislosti se zakázaným ovocem. Také oni je VZALI. To slovo naznačuje, že se člověk upne na něco, co chce a musí to mít za každou cenu. Jediné, čím se nechá ovládat, je mít to, vzít si to. Protikladem tohoto jednání je to, co čteme v příběhu o Abrahamovi a Izákovi: Bůh řekl Abrahamovi: VEZMI! Abraham je poslušný Bohu. Vše, s čím disponuje, vnímá jako propůjčenou hodnotu.

A nakonec: kadidla, která si Nádab a Abíhú vzali, nebyla vznícena ohněm od Hospodina, nýbrž jimi samými. V tomto jednání můžeme vidět jejich snahu stát se na Bohu nezávislími nebo alespoň přivlastnit si něco z moci, která je vyhrazena Bohu. Ostatně tentýž motiv – být jako Bůh – se objevuje i u Adama s Evou. Tato pokřivená, sebestředná touha vede ke smrti, což zakusili Adam s Evou s jistým odkladem, ovšem Nádab a Abíhú okamžitě.

Pokusme se o shrnutí všeho, co vedlo k nešťastnému konci dvou Áronových synů: 1. jednali v rozporu s tím, co Hospodin přikázal; 2. Boží blízkost v nich nevzbuzovala bázeň; 3. zlehčili místo i úřad, který jim byl svěřen; 4. bez skrupulí si vzali to, co si umanuli.

Navzdory tomuto kritickému hodnocení, bych rád zakončil pozitivně. Ostatně takto končí i kniha Leviticus, která velmi detailně popisuje způsoby, kterými mohou lidé, zasažení hříchem a nečistotou, dosáhnout odpuštění a očistění.

I nám se může stát, že ztratíme bázeň před Bohem a dopustíme se toho, co si Bůh nepřeje. Některá naše slova nebo některé činy mohou být v rozporu s naší vírou. Provinít se můžeme i tak, že si činíme nárok na zdraví, na své děti, na svůj majetek, na úspěch a prosperitu. Chceme si sami vzít, co nám Bůh nechce odepřít.

Z toho všeho a mnohého dalšího se chceme dnes zpovídat a nepřestávat být Bohu vděčnými za to, že si **sám vyhlédl Beránka k oběti**, jehož krev nás očisťuje od každého hříchu. *Přístupme tedy směle k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas* (Židům 4, 16).

